

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL
PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE
TË LËNDËS GJEOGRAFI
2016**

1. HYRJE

Aftësia e mësuesve për ta bërë arsimimin e nxënësve, “preokupimin” kryesor të ditës, kërkon përkushtim, përgjegjshmëri dhe standardet larta nëpunë dhesjellje. Mësuesit veprojnë në mënyrë të integritet, kanë njohuri të fortapërmbajtësore, përdorin dijet dhe aftësitë e tyre, por në të njëjtën kohë përditësojnë njohuritë nëpërmjet vetvlerësimeve të vazhdueshme, krijojnë marrëdhënie pozitive profesionale dhe punojnë me prindërit në interesin më të mirë të nxënësve të tyre.

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e kategorive të kualifikimit të mësuesve të lëndës së Gjeografisë është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA) për t’u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së Gjeografisë në përgatitjen për testimin kombëtar për marrjen e kategorive të kualifikimit si dhe të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave Arsimore për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MAS-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh sefushat kryesore të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- ✚ dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë e mësimdhënie - nxënies;
- ✚ programet përkatëse lëndore;

¹Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

- ✚ aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi dhe të lëndës së Gjeografisë në veçanti;
- ✚ aspekte të etikës dhe komunikimit;
- ✚ aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- ✚ përmbajtjen shkencore të lëndës sipas programeve lëndore përkatëse.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Qëllimi i hartimit të programit të zhvillimit profesional të mësuesve për efekt kualifikimi është:

- ❖ të ofrojë një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të lëndës së Gjeografisë në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese, si dhe DAR/ZA-ve, për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;
- ❖ të ofrojë një program të detyruar, për mësuesit që këtë vit do të marrin kategoritë e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar.

Programi synon që mësuesi:

- të njohë dhe zbatojë legjislacionin arsimor e në mënyrë të veçantë risitë më të fundit të reformës arsimore;
- të zotërojë kompetencat profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në efektivitetin e procesit mësimor, për një mësimdhënie të suksesshme;
- të demostrojë aftësitë në fushën pedagogjike për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave të vlerësimit të nxënësve etj.;
- të tregojë përgjegjshmëri në njohjen e koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim;
- të demostrojë zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë;
- të zotërojë zbatimin e rregullave drejtshkrimore të gjuhës shqipe gjatë procesit të mësimdhënie -nxënies.
- të përdorë aftësitë e Teknologjisë së Informacionit dhe Komunikimit si një nga risitë më të fundit në mësimdhënien bashkëkohore.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Për secilën fushë, përcaktohen:

- ✓ kompetencat profesionale si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- ✓ literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë mësuesinqë të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

FUSHA : DOKUMENTET ZYRTARE

Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe dokumentacionit shkollor	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i gjeografisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar dhe dispozitat normative të këtij sistemi; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; • zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; • demonstroi zbatimin konkret të udhëzimeve të MAS në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; • zbaton etikën profesionale të mësuesit; • respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; • respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; • zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë, i ndryshuar. • Urdhri për miratimin e Dispozitave Normative për arsimin parauniversitar (DN), Nr 343, datë 19.08.2013. • Udhëzim Nr. 25, dt. 17.08.2015 për vitin shkollor 2015-2016 në sistemin arsimor parauniversitar. • Korniza kurrikulare, 2014 • Kurrikula bërthamë klasa 6-9, 2014 • Udhëzimi Nr. 44, datë 16.10.2014 “ Për disa shtesa dhe ndryshime në Udhëzimin Nr. 21 datë 23.07.2010 “Për normat e punës mësimore – edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e arsimit parauniversitar”. • Udhëzimi “Për zhvillimin e provimeve të

maturës shtetërore”, 2016.

- Udhëzim Nr. 5 datë 25.02.2013 “Për standardet e mësuesit”.
- Udhëzimi Nr. 26 datë 15.08.2015 “Zhvillimin Profesional të Punonjësve Arsimorë”.
- Udhëzimi “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”, 2016.
- Udhëzimi Nr.34, dt.11.09.2015 “Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë”.
- Udhëzimi Nr.38, datë 06.10.2015 “Për procedurat e lëvizjes paralele, emërimit dhe largimit nga puna të mësuesit në institucionet arsimore publike të sistemit arsimor parauniversitar”.
- Karta e performancës së shkollës.
- Standardet e shkollës si qendër komunitare.

FUSHA: PROGRAMET LËNDORE

Kompetenca

Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të gjeografisë në shkollë

Literatura e rekomanduar

Rezultatet e pritshme

Mësuesi i gjeografisë:

- zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij;
- përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim;
- përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit;
- gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që

- Korniza kurrikulare 2014
- Programet aktuale lëndore të gjeografisë për arsimin bazë 6 - 9
- Programet e reja sipas kurrikulës bazuar në kompetenca për klasat 6 dhe 7.
- Programet aktuale lëndore të gjeografisë për arsimin e mesëm të lartë 10-12

ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program;

- gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxitin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre;
- harton objektiva për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me objektivat e programit;
- harton objektiva specifike që u përgjigjen niveleve të ndryshme të nxënësve;
- tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të gjeografisë);
- përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e objektivave të programit;
- siguron informacion që demonstroi lidhjen e gjeografisë me shkencat e tjera dhe me jetën reale.
- ndërton një model planifikimi tematik mbi bazën e objektivave të programit të lëndës Gjeografi.

FUSHA: ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE

Kompetenca I

Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e gjeografisë

Literatura e rekomanduar

Rezultatet e pritshme

Mësuesi i gjeografisë:

- demonstron përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij;
- përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve;
- demonstron respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit;

- Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.

- identifikon nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar);
- planifikon punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të vecanta;
- demonstroi qëndrim pozitiv ndaj lëndës së gjeografisë;
- motivon nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelsat e progresit të tyre;
- të krijojë klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit;
- punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit.

Kompetenca II

Përdorimi i metodave dhe strategjive efektive në mësimdhënien e gjeografisë

Literatura e rekomanduar

Rezultatet e pritshme

Mësuesi i gjeografisë:

- përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objekti të caktuar;
- përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve;
- planifikon një orë mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin;
- përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik e krijues të nxënësve;
- përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen;
- dallon llojet e ndryshme të pyetjeve në një test;
- identifikon gabimet në një pyetje objektive;
- demonstroi teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit;
- përdor pikëzimin korrekt të pyetjeve në një test;

- Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin, metodologjinë e mësimdhënies së gjeografisë.
- Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimin, planifikimin dhe organizimin e orës së mësimin.
- Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për vlerësimin e arritjeve të nxënësve dhe hartimin e testeve.

- realizon konvertimin në notë të pikëve të një testi.

Kompetenca III

Përdorimi i teknologjinë së informacionit dhe komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në gjeografi

Literatura e rekomanduar

Rezultatet e pritshme

Mësuesi i gjeografisë:

- prezanton materiale matematikore duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point, Excel dhe Word;
- nxit nxënësit të bëjnë prezantime në gjeografi duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta;
- gjen dhe përdor materiale nga Website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien;
- përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së gjeografisë apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthurren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga website.

- Literaturë që ka në fokus përdorimin e programeve kompjuterike.

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE KOMUNIKIMIT

Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit

Literatura

Rezultatet e pritshme

Mësuesi i gjeografisë:

- njeh rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin;
- sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij

- Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar Publik dhe Privat, 30.11.2013
- Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

brenda dhe jashtë institucionit arsimor.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE

Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	Literatura
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i gjeografisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none">njuh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe;demonstron zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.	<ul style="list-style-type: none">Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS

Kompetenca	Literatura e rekomanduar
<p>Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së Gjeografisë</p>	
<p>Rezultatet e pritshme</p> <p><i>Mësuesi i gjeografisë:</i></p> <ul style="list-style-type: none">shpjegon konceptet kryesore me të cilat operon lënda e Gjeografisë;interpretion lidhjet shkak-pasojë midis proceseve e dukurive që trajton kjo lëndë;demonstron lidhjen midis njohurive të lëndës me njohuritë e disiplinave të tjera brenda fushës ose jashtë saj;tregon përmes shembujve lidhjen e njohurive të kësaj lënde me situata të jetës së përditshme.shpjegon dhe interpretion konceptet, fenomenet dhe informacionin që trajtohet në lëndën e gjeografisë në klasat 6 - 9 dhe 10 – 12.	<ul style="list-style-type: none">Tekste të lëndës për mësuesin dhe nxënësin, materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës së gjeografisë në arsimin parauniversitar.